

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות



עקב
גליון מא (קמד)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתיים לבריאה

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ח ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

- ג חפלה לאחר גזר דין
- ג בקשה בה' שלא בגדר חפלה
- ד תשובה חפלה וצדקה מעבירין הגזרה
- ד הוספות מליל ס"ו באב בארצות אחרות
- ד בפיל' החוס' חעניח ל,ב.
- ד ס"ו באב ענינו הוא אחרות
- ה הרגשת האדם כשמתפלל ומבקש צרכיו
- ה החיוב על מי שאינו בקי לומר ההלל, ושומע כעונה
- ו שכוונת הצמצום הוא גילוי, וענין השבח"פ
- ז סיבת הסתלקות השכינה מיעקב כשרצה לגלוח את הקץ

נ ג ל ה

- ח הציור של המנורה שעל שער טיטוס
- ט גזירת שמא יעמוד לפוש (גליון)
- י אם בשינה חלוי חיות האדם
- י הנחת חפלין לפני הבר מצוה אצל יחומים
- יא אם צריך לברך ברכת התורה בכותב, ובמהרהר בד"ח
- יא "שורה אדם קילוריק" וליכא למיחש למראית העין

ש י ח ו ת

- יא נחיתת הצדקה בויברך דוד ולפני החפלה
- יב דיוק הלשון שנאסרו כל המקומות לבנות בית וכו'
- יג שמשם א-ל יצאה מדת הק"ו

ש ו נ ו ת

- יג הערות לקונס' מפחה בעניני בית הבחירה
- יד הערות לד"ה מים רבים חשי"ז
- יד הערות ללוח היום יום
- יד מקורות ללוח היום יום

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' ואחנן מביא הספרי דב"א ואחנן" ישנס ב' פירושים: א) מלשון חנס. ב) מלשון תחנונים, שהוא אחד מהי' לשונות של תפלה, אבל במדרש כבואר כאופן הב', אבל גם בזה אומר שהוא מצד מתנת חנס, ומבאר דענין התפלה כפי שצריך להיות מלכתחילה הוא שיודע שמגיע לו מבוקשתו, אלא שמ"מ מתפלל בלשון של מתנת חנס, אבל כשאין מגיע לו מבוקשתו, כי אין בו מעש"ט וכו' אי"ז ענין התפלה לכתחילה, וזהו החילוק בין הספרי והמדרש, דהספרי (בפי' הא') סב"ל דואחנן הוא מלשון חנס, ואי"ז מהלשונות של תפלה, כי משה מצד גודל ענותותו חשב שאין מגיע לו מבוקשתו, ובמילא אי"ז ענין התפלה, מא"כ המדרש סב"ל שחשב שמגיע לו מבוקשתו אלא התפלל רק בלשון של מתנת חנס, לכן הרי זה מהי' לשונות של תפלה, ואח"כ ממשיך לבאר דפליגי אם תפלה מועלת אחר גזר דין, (כדפליגי בר"ה יז, ב), דהספרי סב"ל דאינה מועלת, ולכן לא הי' משה לבוא מצד ענין התפלה, כיון שכבר נגזר הדין, אבל המדרש סב"ל דמועלת, לכן בא משה מצד ענין התפלה, ועי' ג"כ בהערה 42 דאפ"ל באופן אחר דפליגי אם גזירת משה הוא גז"ד דיחיד או דרבים.

ולכאורה צריך להבין, אין אפ"ל דהמדרש סב"ל דתפלה מועלת גם אחר גזר דין, הרי בעל המימרא שם במדרש הוא ר' יוחנן, והוא גופי' סב"ל בר"ה יז, ב, דהא תפלה מועלת אחר גזר דין הוא רק בציבור אבל לא ביחיד, עיי"ש בגמ', ועי' ג"כ ברא"ש ורי"ף שם שהביאו דברי ר' יוחנן להלכה, וחילקו בין יחיד לציבור? אבל לפי המבואר בהערה 42 מובן דא"ש כי סב"ל לר' יוחנן דגזירת משה הי' גזירת ציבור.

ב) עפ"י מה שנחבאר בהשיחה בהספרי, נמצא דאפי' אחר גזר דין דאין תפלה מועלת, מ"מ ביקש משה שלא בחור תפלה, אלא באופן של חנס, דדילמא סו"ס יתמלא בקשתו.

הנה בהרי"ף והרא"ש בר"ה שם, פסקו כר' יוחנן דתפלה מועלת אחר גזר דין בציבור אבל לא ביחיד, ואח"כ הביאו גם דעת ר' יצחק שאמר "יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין", עיי"ש. והקשה בעיור לנר שם דלכא"ו יש סתירה בזה, דהרי ר' יצחק סב"ל דצעקה מועלת גם אחר גזר דין ביחיד, וזהו לא כר' יוחנן? ועד"ו מקשה במה שחילקו ביחיד גופא בין עשי"ת לכל השנה, דהלא לפי ר' יצחק לכא"ו לעולם מועלת צעקה ביחיד אפי' אחר גז"ד? ועד"ו מקשה בפסקי הרמב"ם בפ"ב מהל' תשובה, עיי"ש.

ולפי השיחה אפשר לומר, דבאמת גם ר' יצחק סב"ל כר' יוחנן דתפלה מועלת רק אחר גז"ד של ציבור, אבל אומר דכ"ז הוא מצד גדר ענין התפלה, אבל מ"מ אל יחייאש לחשוב שאי אפשר לו לפעול עוד, אלא אפי' אחר גזר דין יפה צעקה שלא מצד גדר ענין התפלה, כמו שעשה משה שהי' מצד חנם,

כי אולי אכתי יוכל לבטל עי"ז הגזירה שלא ע"י ענין החפלה, ובוה תחורץ ג"כ כי גם לר' יצחק יש חילוק בין כל השנה לעשי"ת, מצד ענין החפלה, ועי"ז בערוך לנר שם מה שהביא מהפרשת דרכים, ובוה תחורץ ג"כ קושיית הראש משביר שם, דלכאו ר' יצחק הוא ר"מ עיי"ש, אבל לפי הנ"ל א"ש.

(ג) במה שנחבאר בהתוועדות דחמשה עשר באב בענין חשובה חפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה, דחשובה עושהו למציאות חדשה ע"ד כקטן שנולד, ועי"ז מתבטל הגזירה כיון שהוא מציאות חדשה, אבל מ"מ אין זה מספיק כי סוכ"ס חסר אצלו הכלים, ע"ד המבואר בענין ר' אליעזר בן דורדיא מזומן לחיי העוה"ב (ע"ז יז, א), ולכן צריך גם לצדקה וכו'.

ולא הבנתי הדמיון, דבשלמא בר"א בן דורדיא שהי' בא לחיי העוה"ב, הרי הוא צריך כלים לקבל האורות דעוה"ב, אבל כאן איירי לבטל רוע הגזירה, וא"כ למה לא מספיק במה שהוא כקטן שנולד והוא מציאות חדשה, ולא עליו היחה הגזירה? (ויעויין רמב"ם הל' חשובה פ"ב ה"ד).

(ד) במה שהוזכר בהתוועדות דיש להסתפק בהך דצריך להוסיף בלימוד התורה מליל ט"ו באב, מהו הדין בארצות אלו שמשונה זמני הקייץ והחורף, ואין הלילה מתארך בט"ו באב, האם גם עליהם יש חיוב להוסיף אז.

יש להעיר מלשון הלבוש יו"ד סי' רמ"ו סעי' כ"ג וז"ל: ומי שאי אפשר לו ללמוד בלילות הקצרות במדינות אלו בזמן תקופת המזו, יש לו להתחיל ללמוד בלילה מט"ו באב וכו' עכ"ל, דלכאו משמע מזה דהאי דינא הוא בנוגע למדינות אלו.

ועי' ג"כ בספר מועד לכל חי לר"ח פאלאגני סי' י' אות צ"ז שכתב וז"ל: ובס' נוהג כצאן יוסף דס"ח ע"ב כתב משם ס' יוסף אומץ עמ"ש חז"ל דלא מוסיף אחר ט"ו באב יסיף, לא נאמר אלא לגלילות א"י דשם הלילות ארוכות אחר ט"ו באב יותר מח' שעות, משא"כ בגלילות הללו, מ"מ המחמיר תע"ב, עכ"ל.

(ה) במה שנתפרש דברי התוס' תענית ל, ב, בד"ה יום שהותר פ"י. דהיינו יו"ט, דמחמת זה הוא היו"ט, ולכן הי' ג"כ אח"כ הא דבנות ישראל יוצאות וכו' ולא נימא דהיו"ט הוא משום שבנות ישראל יוצאות וכו', יעויין בשו"ת חיים שאל להחיד"א סי' נ"א שג"כ פי' כן, ועי' בלקו"ש ח"י ע' 270 בשוה"ג, ובלקו"ש ט"ו באב חשמ"א הערה 42.

(ו) במה שנחבאר דכאו"א מהדברים שאירעו בט"ו באב מורה על ענין האחדות בישראל, ראיתי בספר הדרת אפרים ע"ב, שקישר עפי"ז ההמשך בסיום המסכת שם, אמר עולא כו' עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכו' וכאו"א מראה באצבע שנאמר ואמר ביום ההוא וגו' זה היום קוינו לו וגו', דמבואר בכ"מ דמחול הוא דבר עגול שאין כאן היכר בין אדם לאדם

מיהו בראש וכו', ואז יהי' שלימות ענין האחדות, וכאן א'
מראה באצבעו על אחדות זה ואמר זה היום קוינו לו וכו',
בדוגמת ט"ו באב דע"י האחדות נעשה יו"ט, עיי"ש. וראה
לקו"ש ח"ט ע' 263, וח"ד ע' 1338 בנוגע לקשר הסיום.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש פ' ואחחנן ש.ז. מבאר פי' הראשון שבהספרי
דואחחנן הוא מלשון חנם ואי"ז מלשון תפלה, כי ענין התפלה
הוא כשיודע שמגיע לו מה שהוא מבקש, אבל משה שמגודל
ענותנותו חשב שאין מגיע לו בקשתו, במילא הי' זה "חנם"
ולא ענין התפלה, עיי"ש בארוכה.

והנה בהספרי שם ממשיך ללמוד ק"ו ממשה לכאן"א "שלא
יבקש מלפני המקום שיתן לו אלא חנם", ובפשטות, הפי' בזה
דזה קאי על כל בקשות של צרכי האדם, שצריך להיות בהאופן
שביקש משה, אבל לפי השיחה לכאורה אין לפרש כן, דהרי
נתבאר דענין התפלה כפי שהוא צריך להיות עפ"י תורת אמת
הוא, שיודע שמגיע לו מה שהוא מבקש, והרי יש לכאן"א מצוות
תפלה להחפיל לה' על צרכיו, נמצא לפי"ז דאדרבה מצד מצות
תפלה הוא צריך לדעת שמגיע לו צרכיו.

ואפשר לפרש דהא"נ בסתם צרכי האדם המוכרחים צריך לדעת
שמגיע לו, וע"ז הוא מצות תפלה, ובודאי גם משה קיים בזה
מצות תפלה, אלא דבבקשות מיוחדות בדוגמת משה שביקש שיכנס
לא"י, הנה שם יליף הספרי בכאן"א שצריך להיות כמו במשה,
שלא יבקש מצד תפלה שמגיע לו, אלא באופן של חנם.

חנוך ראלניק

ג. בליקוט מטו"מ ש.ז. מבאר כ"ק אד"ש אשר לדעת הרמב"ם
מחוייב גם מי שאינו בקי לומר כל ההלל משום ענין השמחה
שבהחיוב דהלל, ולכן יכול גם הבקי לצאת בעניות הללוי, כי
ע"י העניות הרי הוא "כאומר הלל". ע"כ.

ולכאן צ"ב בזה, דהלא מובא לפנ"ז בהשיחה מש"כ המאירי
שהלל הוא "כעין תפלה" כו', ולכאן משמע מהרמב"ם הל' תפלה
פ"ח הל"ט שגם אינו בקי מחוייב לענות אמן כדי לצאת יד"ח,
וז"ל: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן. כיצד, בשעה
שהוא מחפיל והם שומעים ועונין אמן אחר כל ברכה וברכה, הרי
הן כמחפליין. עכ"ל.

ולכאן לפי"ז אפ"ל אשר לדעת הרמב"ם מחוייב גם האינו
בקי לומר כל ההלל משום דהוי "כעין תפלה" ובתפלה הרי מחוייב
גם האינו בקי לענות אמן שדוקא עי"ז יהי' כמתפלל בעצמו (כי
"העונה אמן הרי הוא כעובר").

וא"כ למה צריך לומר אשר לפי הרמב"ם מחויב אינו בקי לומר כל ההלל משום ענין השמחה שבהחייב דהלל, דלא כדעת המאירי שאין חיוב כזה מטעם השמחה כו', כנ"ל? ב) בזה שכתב הרמב"ם "וכו ראוי לילך" הנה לא נחבאר לכאף במפורש בהשיחה הטעם למה יותר ראוי מנהג הנ"ל מזה שיאמר כל אחד בעצמו.

ולכאוף הי' אפשר לבאר שזה מטעם "ברב עם הדרת מלך" המובא בהערה 20 (כי מש"כ שם "צ"ע אם אפשר לומר כן" כו') הוא לכאוף לפני הביאור שע"י עניות הללוי' נעשה "כאומר הלל". וגם הי' אפשר לבאר שזה מצד מעלת האחדות שבחקנה הנ"ל ככבואר בהשיחה.

ואולי לא נחבאר בהשיחה טעם בהנ"ל, כי הטעם הוא פשוט: לאחרי שנחמקן ע"י "החכמים הראשונים" המנהג באופן של עניות הללוי', ואין שום טעם לשנות אותו, הרי "בו ראוי לילך".

ג) בהשיחה הנ"ל באות ו' מבאר שכשיוצא יר"ח באופן של שומע כעונה (בלא עני'), אין כולם מקיימים המצוה באופן שזה, כי הש"ץ אומר את ההלל בעצמו, והקהל רק מקבל מהש"ץ ויוצא יר"ח ע"י אמירה שלו. ובהערה 36 כתוב ע"ז: ראה שו"ע אדה"ז סו"כ ר"א וסרי"ג שם. ע"כ ההערה.

וממשיך לבאר אח"כ בפנים שכאשר עונים הללוי' אז הוי קיום המצוה באופן של אחדות: זה באופן שכולם אומרים את ההלל. ובזה גופא - אמירה אחת של הש"ץ היא אמירת כולם. עכ"ד.

בהציון לסרי"ג ס"ו הכוונה בפשטות היא למש"כ שם אדה"ז בנוגע לכמה אנשים שמתעטפים בציצית, שהרשות בידם לבחור או שא' יברך לכולם כדי לקיים הענין דברוב עם הדרת מלך או שכל אחד יברך לעצמו כדי להרבות בברכות הצריכות כו'. ומבאר בזה שם ש"אף שהשומע כעונה (ולכן למה יברך לעצמו בגלל זה), מ"מ המברך הוא עיקר שהוא נעשה שליח לכולם להוציאם י"ח וכולם מקיימים מצות הברכה על ידו וכאילו כולם מברכים ברכה אחת היוצא מדי המברך שפיו כפיהם וראוי יותר שיקיים כל א' וא' בעצמו כצות הברכה משיקיימנה ע"י שליח" ע"כ.

הנה מהציון מובן שהמבואר בסרי"ג הנ"ל הוא באופן של לא ענה אמן ויוצא יד"ח רק מטעם "שומע כעונה".

וא"כ לכאוף צ"ב לפי"ז למה באמת הדין שהרשות בידם אם רצו שכל אחד יברך לעצמו, כאשר יכולים לקיים שני הענינים (ברוב עם וריבוי בברכות הצריכות) עי"ז שכ"א יענה אמן ויהי' ככברן וגם יהי' באופן דברוב עם הדרת מלך?

יצחק פרום
- תוח"ל 770 -

ד. בלקו"ש י"ב - י"ג חמוז ש.ז. סעי' ס' מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהיו שבעל הגאולה ענינו הי' עבד נאמן להקב"ה ולכן

ישיבתו במאסר הי' צער גדול מאוד שלא הי' ביכולתו לפרסם אלקות בעולם. וע"ז מקשה שזה גופה הי' בכוונת הבורא וא"כ למה הי' לו צער מזה? וע"ז מתרץ כיון שהמאסר גופא ענינו העלם והסתר על אלקות ולכן זה עצמו דבר שמכאיב ומצער לא רק להנשמה אלא גם להקב"ה כיון שזה היפך מגילוי אלקות, וע"ד הידוע בענין הצמצום שאע"פ שכוונת הצמצום הוא גילוי "און (נאכמער) כוונת הגילוי גופא איז די גאנצע סיבה אויפן צמצום" - אעפ"כ גוף ועצם הצמצום הוא היפך הרצון.

ולפי הנ"ל מובן למה מביא הבעל הגאולה ענין השגח"פ עפ"י שיטת הבעש"ט במאמר דר"ה דשנת תרפ"ז, ולולא זאת לא הי' אפשר לסבול היסטוריים של המאסר. היחידוש הבעש"ט בהשגח"פ הוא דכל פרט ופרט מעניני האדם יש לי יחס כללי לכללות כוונת הבריאה, ולפי שיטתו שאר חכמי ישראל הפי' הוא שכל עניני האדם יש השגחה עליהם, אבל בדברים שבגילוי נראה שייכותם להאדם יש השגח"פ עליהם, אבל הדברים שאיך בהם קשר גלוי להאדם, אזי אין השגח"פ בהם מצד עצמם ורק אויך וויפל די ספל - זאך איז נוגע צום אדם. ולכן בהמאסר גופא נתגלה איך שאיך עוד מלבדו, עכ"ד.

ולכאורה: א) מהו ביאור ג' האופנים בביטול ומס"נ, זה לפנים מזה, המבוארים בהשיחה ס"ד ואילך: בתחלה מבאר שבעל הגאולה הי' בדרגת אברהם שלא חיפש מס"נ, ולכן היסטוריים לא גרמו לו תענוג; אח"כ מקשה מזה שגם היסטוריים הם בשליחות הקב"ה. ויש להבין מהי סברת הקס"ד. וכך לקמן מבאר שהי' לא כמו פועל אלא כבעה"ב, וע"ז שוב מקשה מזה שהיסטוריים הם מהקב"ה. וגם כאן יש להבין סברת הקס"ד והמסקנא.

ב) מה הכוונה בדברי כ"ק אד"ש שלא רק כוונת הצמצום בשביל הגילוי אלא "נאכמער כוונת הגילוי גופא איז די גאנצע סיבה אויפן צמצום", מה הכוונה נאכמער?

ג) אך. זה מתאים להמבואר בלקו"ש ח"ג פ' ויקהל הערה 17, וז"ל "העבודה של לש"ש" באה מתוך ההכרה בענין יחוד הוי' ואלקים, אשר כל ענין הצמצום היא בשביל הגילוי, והעבודה של "בכל דרכיך דעה" מצד ההכרה אשר בהצמצום מתגלה שלימותו ית' שאינו מוגבל ח"ו בבלי גבול, ויש לו כח גם בגבול" נמצא הצמצום עצמן מגלה השלימות של הקב"ה?

ד) כפי המובן ממסקנת השיחה, הנה ע"פ תורת הבעש"ט בענין השגח"פ, גם הצמצום הוא חלק מהכוונה העליונה - ולכאורה איך יחאים זה עם מה שהביא לפנ"ז מר"ה ע"כ יאמרו תרצ"א, שהצמצום הוא "היפך הרצון".

ישיבת אור-אלחנן חב"ד
- ל.א. קאליפורניא -

ה. בלקו"ש פ' ויחי ש.ז. ס"ו מבאר כ"ק אד"ש למה נסתלקה שכינה מיעקב אבינו כשרצה לגלות את הקץ.

ובהערה 35 שם מבאר באו"א וז"ל "גם י"ל בכדי שתהיה עבודתם לא בשביל השכר והקדמת הקץ". עכ"ל.

וצ"ע איך לחוֹן זה עם המבואר בלקו"ד (ח"ב עמ' חכ"ב) בסדר שני דחגה"פ ה'חש"ג בפירושו להביא לימות המשיח וז"ל בא"ד "להביא לימות המשיח אז די ימי הגלות פון די שיתא אלפי שנין הוי עלמא בעדארף זיין די כוונה אין אלע עבודות, אז די עבודה זאל בריינגען ימות המשיח...". עכ"ל ועיי"ש.

ולכאורה בשיחה זו מבואר שהכוונה צריך להיות בכל העבודות להביא משיח, ובהערה הנ"ל מבואר לכאורה דאין זה דבר הרצוי דאל"כ למה נעלם הקץ מעקב אבינו מטעם שלא יעבדו עבודתם בכוונה להביא ובהקדם לימות המשיח.

(ואין לומר דשאני הקדמת הקץ, שהרי בטח הוא הכוונה ג"כ בלקו"ד. שהרי משיח מוכרח לבא בלא העבודה. וצ"ל דהכוונה בזה להביא ולמחר ביאת המשיח) ובכו"כ מקומוזו בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א מובא שצריכים להתעסק בפעולות שונות בכדי להביא ולמחר ביאת המשיח. ואכ"מ.

חיים רפפורט
- תות"ב 885 -

ג ג ל ה

1. בקשר להמנורה שהיו הקנים יוצאים באלכסון ולא בחצי עיגול כמ"כ רש"י והרמב"ם ולא כמו שמצוייר בשער טיטוס ברומי,

ולכאורה יש להביא כמה ראיות ע"ז שהציוור שעל שער טיטוס אינו זה של מנורת משה והמנורה שהדליקו בו בביהמ"ק, והוא כמנחות צט ע"א אמרינן: ת"ר עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה, ויוסיפון כותב (בז"ה הוצאת הומינר) בעה היא בא אל טיטוס יהושע הכהן בן שבחאי הכהן הגדול ועמו שתי מנורות ממנורות הזהב אשר היו במקדש ועמו עוד כל שלחנות הזהב וכל כלי זהב... עברו חק ברית וחטאו לה" כי מסרו מחמדי ה' ביד צורר ואוייב לעם ה' ולא הי' נאה להם לעשות כן כי אם למוח על עם ה' אם יחד אחיו הכהנים וכו' משמע שנתן לטיטוס רק שתי המנורות ולא כל העשרה מנורות וגם לא מנורת משה כי יוסיפון כותב לגריעותא אח הכהן הנ"ל ובטח הי' מזכיר במפורש שנתן לו מנורת משה. (וגם אין כל ראיה שהמנורות שעשה שלמה היו כולם בדומה למנורה שעשה משה שהרי שחתם רק לנוי ואפשר שהם היו עגולים).

וגם כדאי להעיר ששער טיטוס נגמר י"א שנה אחרי החורבן וט' שנה אחרי מות טיטוס, וכיון שלא היו אז חמונות ע"כ החמונה מהשער בטח אינו אמיתי והציויר שעשה השער רק ציויר במחשבתו איך נראה המנורה לדעתו וכן עשה, ואין כל קשר בין המציאות להציויר שעל השער, ומה גם שאין כל ראיה והוכחה שמנורת משה הלך בשבי וכמ"כ לעיל.

הרב ברוך שפירא
- ברוקלין נ.י. -

ז. א. שייך לגליון קמ"ב אוה ג'. א) שייך לחללה אוה ג.
א. בנפיל מידו לא האדם עשה ההוצאה. ב. ע"י קלוטה מהאזיר
אין האדם עושה ההנחה. ג. חששא דעמידה לפוש, וחששא דדלמא
נפיל ואחי לאתויי (ונפיל הוא דבר דממילא, הגורם להאדם
(קודם שיחשוב בזה) למהר להושיט ידו או לרוץ וליקח אותו
ולהחזירו) הם ב' דברים נפרדים ומנין לדמותם. ד. בנפיל
מידו חופסו כשביל להביאו אצלו (ואין איסור משום שבת אם לא
יתפסו ויפול לרה"ר כיון דנפיל ממילא) מדוע אין לגזור בנפיל
למטה מיד שלא ילך לתופסו משום שאפשר שלא יספיק לתופסו עד
אחר הנחתו (ובפרט בזמן משהו כזה שבין המצא החפץ למטה מיד
ובין הנחתו). ואז יתפוס אותו. (ואפשר שבהושטת ידו קודם
הנחתו לתופסו, גם כשיתפוס אותו כהרף עין לאחר הנחתו ידמה
שהספיק לתופסו קודם הנחתו). ה. בנזכר ברחוב שיש חפץ בכיסו,
הרי הגם שבאם עמד לפוש אסור להכניסו לרה"י, אבל בהוציא
בשגגה שבת ולא עמד לפוש אסור להניח ברה"ר. וכמו שיש חשש
משום מחשבת היתר להכניס לרה"י גם באם עמד לפוש, כמו"כ יש
חשש מחשבת היתר להניח ברה"ר בשגגה שבת.

ב) שייך לסוף אוה ג'. א. בתחלה ס"ג דסי' שנ"ב. מקצת
הספר כבר מונח על שיפוע הכותל (וההנחה לא עשה הוא רק
שנתגלגל מידו) ובמה שמשאירו שם (והפכו על הכתב) אינו עושה
הנחה, וכשיביאנו אצלו אינו מבטל ההנחה שנעשה כבר רק עושה
עקירה הדשה למקצת הספר. ב. גם בעשיית הנחה אין משום מה
להסתפק לאיסור דאורייתא כיון א) דנפיל ממילא ב) דאוגדו
ביו ג. אין מה להסתפק א) אם לעשות איסור דאורייתא שבביל
בזיון ספרי קודש ב) אם מוטב יותר לעשות איסור דאורייתא
מאיסור דרבנן.

ב. שייך לגליון קמ"ג אוה ו'. א) זה גופא הוא מה שצריך
בירור אם לאמר כיון דמכניס ידו לכיסו ליטול תיכף ומיד
כשצריך להחפץ מבלי להצטרך להזכר שהחפץ בכיסו, הרי מה שיצא
עם החפץ הוא משום שלא שם לבו לזה ששבת היוב והוי שכחה שבת,
או דלמא לולא שהי' החפץ בכיסו רק הי' בידו והי' רואה
אורו לא הי' בא לזה שלא לטות ללבו ששבת היום, ורק כיון
שהחפץ בכיסו ולא שם לבו לזה משו"ז בא לידי זה שיצא מביתו
והוי שכחה חפץ.

ב) בס"י רס"ו א. שם אין אוסרים דבר המותר משום גזירה,
רק כשמחירים דבר האסור מחירים באופן היוהר מעולה. ב. שם הי'
בא בדרך ודרכו לעמוד באמצע. וגב הב"ח כנראה לא יתיר ההוליק
מרה"י לכקום פטור החוק דרך הרה"ר, באם הדרך לעמוד באמצע,
ורק במקום פטור הקרוב ומשוט גזירה דשמה יעמוד לפוש לא
חייש, ורבינו הזקן חייש גם במקום קרוב משום שמא מ"מ יעמוד
לפוש ועד שישיים לדעתו שהוא שבת כבר הוא עומד, אמנם לא לאמר
שלא חייש רבינו לשמה יעמוד לפוש ויעקור ולאן אדעתו ויכניס
אח"כ לרה"י, אלא לצרף לסניף לשאר הדברים שנכתבו שם,
(בגליונות הקודמים).

ג) אפשר שיש לחלק בין הדיעבד דמי שהחשיך, ובין הדיעבד דהוציא בשכחה חפץ, והדיעבד דמי שהחשיך אולי הוי זה גנין דלכחלה לגבי הדיעבד דהוציא בשכחה חפץ.

הרב שלום מאראזאון

- ברוקלין נ.י. -

ח. בחשובות וביאורים סי' ד' בהערה 1 כתב וז"ל: ממרז"ל (סוכה נ"ג ע"א) שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר אין להביא ראיה דגם בשינה תלוי חיות האדם (ולא רק שהיא תנאי המאפשר האכילה ושתי' והנשימה), דשם לא בא לומר אלא דבשבטע האדם אשר, במשך ג' ימים, על כרחו ישן ואינו מדבר בתנאי חיו, ונמצאח השינה היפך האכו"ש, דגם באכילה אם נשבע שלא יאכל, (ז' ימים) מלקין אותו ואוכל, אבל באכילה הטעם הוא מפני שימות אם לא יאכל (ועיין ר"ן שבועות פ"ג) ולא מפני שעל כרחו יאכל, כמובן ע"כ.

ולכאן צ"ע מיבמות (קכא) נפל למים בין שיש להם סוף בין שאין להם סוף אשתו אסורה (ופירש"י ד"ה אשתו... דסבר ר"מ אדם יכול לחיות ולשהות במים יום או יומים) אמר ר' מאיר מעשה שנפל לבור הגדול ועלה לאחר שלשה ימים ע"כ. ובגמרא שם ע"ב: תניא אמרו לו לר' מאיר אין מזכירין מעשה נסים (ופירש"י ד"ה מעשה נסים: אפילו אינו מת מחמת המים הי' לו למות מחמת דבר אחר). מאי מעשה נסים אילימא ... אלא דלא ניים דארי' שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר ע"כ. והיינו דהגמרא הוכיח מהך דינא דר' יוחנן דבלי שינה ג' ימים הי' מוכרח למות ולכן הוה מעשה נסים. מאן כבד העיר בספר אפיקי ים סי' לא בסופו דלכאן סחירה מכאן לדברי הר"ן בשבועות (שצוין בחשובות וביאורים), ומיישב דלהר"ן דרך שונה בפי' הסוגיא ביבמות שם ודלא כרש"י וכ הראשונים עיי"ש. ולכאורה לפי"ז מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א דממאמר ר"י ליכא ראיה דבשינה תלוי חיות האדם לא הוה מילתא דפשיטא ותליא באשלי רבובי.

אלי' זילברשטיין

- תות"ל 770 -

ט. לכפר תשובות וביאורים בשו"ע עמ' יב (בנוגע למ"ש בס' פנוח הבית ספ"ה שיחוס יתחיל להניח תפילין במלאת לו י"ב שנה) כותב כ"ק אד"ש בא"ד וז"ל "ובערון השולחן (או"ח סו"ס ל"ז) כותב דאין נכון לעשות כן... מוסיף ע"ז באות חיים להרבי ממונקסט (סל"ז סק"ה) שבכלל לא יתחילו להניח אף יום אחד קודם מלאה י"ג שנה ואפילו יחוס... ולפענ"ד עפכהנ"ל אם אין טעמים ברורים במקרים מיוחדים להיפך הר"י גם ביהומים הא דלא לוסיף על זמן לימוד דשאר הנערים... עכ"ל ועיי"ש. ויש להעיר שבשו"ת צבי לצדיק (מבלאנוב) מתרעם על מנהג הנ"ל שיחוס יתחיל שנה קודם מלאה לו י"ג שנה. וכך בשו"ת פתי"ם להמהרש"ק סימן ל' כותב שאין לנהוג כן.

חיים רפופורט
- תות"ל 885 -

ו'. בגליון קמג מקשה הר' א.מ.י.ק. על מ"ש המחבר דהכותב בד"ת צריך לברך מה דהרהור לאו כדבור דמי, ע"ש.

ומחרץ עפ"י מ"ש בחידושים וביאורים בש"ס (לכ"ק אדמו"ר שליט"א) שהטעם למה שאין מברכין ברכת התורה על הרהור אף שעיקר ענינה של ת"ת היא הבנה והשגה, לפי שמברכין רק על חלק המעשה ר"ל על חלק המחשבה עיי"ש.

ועפ"י ז' מסביר הנ"ל מה שמברכין ברכת התורה בכתיבה כי שם הרי יש מעשה עיי"ש.

ולכאור' אין הנדון דומה לראי', כי זה שמברכין על דיבור בד"ת, כי זו המעשה היא חלק ממצות ת"ת (ודברת בס'). אבל מעשה הכתיבה הרי אינה חלק ממצות ת"ת, ואיך יברך על זה.

הרב פנחס קארץ
- משפיע בישיבה -

ולא. בשו"ע אדמוה"ז בהל' שבת סי' שכח סכ"ז כותב וז"ל: "שורה אדם קילורין" וכו' "ואין לחוש משום מראית העין מפני שאינו נראה אלא כרוחץ שכיון שהוא רך וצלול סבור הרואה שהוא יין", וא"כ משום שהוא נראה כרוחץ ביין ליכא מראית העין -

וצלה"ב שהרי בסכ"ה כתב אדמוה"ז וז"ל: ועכשיו שאין דרך לרוחץ ביין אסור בכל ענין כשמחכוין לרפואה. עכ"ל. וא"כ שוב יש מראית העין במקרה שלנו שהרואה סובר שהוא רוחץ ביין ועובר על האיסור הנ"ל.

שבתי דייגי
ישיבת חוה"ל לוד
- אה"ק -

ש י ח ו ת

יב. בהתוועדות ש"פ דברים שבת חזון, סי"ט וז"ל: איתא בשו"ע האריז"ל (הלכות צדקה - ב"ויברך דוד"): "מורי ז"ל הי' נוהג עתה (באמירת "ויברך דוד") לתת צדקה, הטעם הוא, כי הצדקה היא מ"ע וראוי לעשות המצוה מעומד", ולכן הי' נוהג לתת צדקה באמירת "ויברך דוד" - לפי ש"צריך לקום אז ולומר מעומד וכו'".

זאת אומרת: נוסף לנתינת צדקה קודם התפלה, ע"פ מ"ש בגמרא (ב"ב י, א) ובשו"ע (או"ח סצ"ב ס"י) ש"רבי אלעזר יתיב פרוטה לעני והדר מצלי, שנאמר אני בצדק אחזה פניך - הי' נוהג לתת צדקה גם באמירת "ויברך דוד". ואורבה: הנתינה לצדקה שקודם התפלה עיקרה - הכנה לתפלה, וכאן מדובר אודות עיקר הענין דמצות הצדקה, וכמ"ש ב"כותרת" שזהו "הלכות צדקה". עכ"ל.

ויש להעיר ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה בלקו"ש ח"ט ע' 292 וז"ל: כיון שמזכיר שנוהג אביו שי' מנהג טוב להפריש לצדקה בויברך דוד אשר יסודו בכתיבי האריז"ל ובכ"מ, בסח ימשיך במנהג טוב האמור גם עתה, שגם זה נכלל בהפרשה לצדקה

לפני התפלה, שעיקר ענינה זוהי שמו"ע (וכמבואר בהקדמת רבנו הזקן לסידורו). אלא שיש לומר להוסיף על האמור גם לפני התחלת כל התפלה, וק"ל.

... בפרמ"ג או"ח סוסצ"ב במש"ז ס"ל דצדקה לפני התפלה ה"ה דבאכירת ויברך דוד. ולכאורה יש בכלל הנתינה בויברך דוד גם נתינת צדקה לפני התפלה. אבל ממש"כ אדה"ז בשו"ע שלו ב' הענינים בנפרד (בסי' נא ובסי' צב) משמע דשתי נתינות הן. ובפרט ע"פ כוונת הנתינות (נחבארו בסי' האריז"ל בויברך דוד, ובאגה"ק לאדה"ז ס"ח ובתהלים להצ"צ סי"ז) שהן הפכיות, ואף שדין הנתינה לפני התפלה הובא בשו"ע סו"ס צ"ב - י"ל שזמנה מחאים יותר לפני כל התפלה, והרי פשיטא שאין ענין להפסיק בין גאולה לתפלה (שזהו מחאים לסי' צב) בהפרשה לצדקה, ואכ"מ. עכ"ל.

ישראל שמעון קלמנסון
- ישיבה גדולה ניו הייווען -

יג. בהתעוררה ש"פ דברים ש.ז. סכ"ז שואל כ"ק אד"ש על הרמב"ם פ"א ה"ג וז"ל "מהו דיוק הלשון נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה" ולהקריב בהן קרבן" שמוזה משמע שאיסור הוא רק בנוגע לבנין בית לה", ולא בנוגע להקרבה קרבן בבמה (כפי שמדייקים כמה ממפרשי הרמב"ם)? עכ"ל ובסמ"ס שם איחא "... וזהו גם הכיאר בדיוק לשון הרמב"ם נאסרו כל המקומות לבנות בהן בית לה" (ואינו מפרש אדרת איסור הקרבה בבמות) - כי התידוש שנפעל כאשר "נבנה המקדש בירושלים" הוא שבקדושת מקום זה (מצד ענין הבחירה) נפעלה באופן קבוע... שלכן "נאסרו כל המקומות לבנות בהן בית לה", ואילו האיסור בהקרבה בבמות הוא ענין צדדי הנפעל כתוצאה מזה כו" עכ"ל ועיי"ש.

ויש להעיר ע"ז ממ"ש כ"ק אד"ש בלקו"ש חט"ז בשיחה לפרשח פקודי הערה 12 וז"ל "מפשטות לשון הרמב"ם "לבנות בהן בית לה" משמע שכוונתו (לא לאיסור הקרבה בבמות כ"א) שאסור לבנות בית לה" אלא בירושלים אלא שאח"כ מוסיף ענין שני - "ולהקריב בהן קרבן" [דכתבו "להקריב בהן" (בהמקומות) ולא "בו" (בהבית) מורה שזהו ענין שני - איסור הקרבה (במק"א) בבמות]...

והביא הרמב"ם פסוק שנאמר בו ע"ד ב' ענינים הנ"ל: א) איסור דבנין בית לה" חוץ לירושלים זה הוא בית ה' האלקים" (ב) איסור הבמות - "נזה מזבח לעולה לישראל... ומוסיף להסביר... מעם האיסור בזה: "זאת מנוחתי עדי עד" - דמכיון שקדושת המקדש היא באופן ד"עדי עד" וכמ"ש (הל' ביהב"ח פ"ו הט"ז) "קדושת המקדש... אינה בסילה", לכן "זאת מנוחתי" ולא במק"א, שא"פ לבנות בית לה" רק בירושלים לבד (ובשוה"ג שם) ע"ד המבואר בכ"מ... דמכיון שלהצלת רב המנונא בא אליהו (מלובש בגוף, ובסילה) עם העצמות שלו אא"פ להיות אז במק"א, שהעצם אא"פ להיות בכ"מ מקומות כב"א... ועד"ז בעניננו: מכיון ד"זאת מנוחתי גו" - השראת עצם השכינה היא בירושלים - בהר

המורי', במילא אא"פ לבנות בית לה' במק"א. עכ"ל הק' ועיי"ש ובהערות בשוה"ג שם.

והנה כאן מפרש ג"כ כבשיחה הנ"ל שטעם האיסור הקרבה בכמות הוא משום שנבחר מקום המקדש למנוחה "עדי עד" באופן קבוע ונצחי אבל מבואר בזה דהרמב"ם מיידי בפ"א ה"ג מד' האיסורים - גם באיסור הקרבה בכמות ד"להקריב בהן קרבן" קאי על המקומות כו' והרמב"ם מביא ראיות מפסוק לב' דינים אלו (ובזה מתרץ גם שם קושיית "הר המורי" למה אינו מביא הרמב"ם הפסוק המפורש בש"ס - זבחים קי"ט - למקור איסור הקרבה בכמות - כי כאן אוסר הרמב"ם ב' דברים בניין בית, והקרבה בכמות אשר לכך מביא דוקא פסוק הנ"ל ועיי"ש) וזהו דלא כמו שנקט בשיחה הנ"ל סכ"ז דהרמב"ם מדבר רק אודות האיסור בכנין בית במק"א.

חיים רפופרט
- תוח"ל 885 -

יך. בהתוועדות די"ב תמוז הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א המובא בד"ה עשרה שיושבין. תרפ"ח בשם הה"מ שמשם א-ל יצאה מדת הק"ו.

וצ"ל הלא לא כאן (בפ' בהעלותך) הוא המקום הראשון שנמצאה מדת הק"ו, הלא גם בבראשית בפ' ויגש נמצאה מדת הק"ו, ושם לא נאמר שם א-ל?

הרוצה בעילום שם

ש ו נ ו ת

טו. זה עכשיו יצא לאור קונטרס מפתח בעניני בית הבחירה מביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(א) לשלימות הענין הי' צריך להוסיף גם מס' תמינץ.

(ב) לעמוד נ' - להקל על המעיין הי' צריך לסמן איפה נדפס בלקו"ש וכדומה ובהערות באיזה התועדות נחבאר ונאמר.

(ג) להערה 2 - לכאורה ט"ס, שם לא נדפס ממ"כ דשנת תש"ד. וצ"ל 417 ושם משיחת מוצש"ק מסו"ס תשלט, וראה גם שם ע' 486.

(ד) להערה 3 להוסיף: נדפס גם בחידושים וביאורים בש"ס סי' לט.

(ה) להערה 3 - להוסיף שמפרשים גם דעת הרמב"ם והרע"ב.

ונדפס גם בחידושים וביאורים בש"ס סי' א'.

(ו) חסרים - משנה פרק א' מ"ה - והלויים מלמטן - לקו"ש חי ע' 216.

(ז) ספר המצות מ"ע כ' - (מובא גם דעת הרמב"ן) - לקו"ש יא ע' 116, נדפס גם בחידושים וביאורים בש"ס סי' מא וראה גם בלקו"ש יא ע' 186 ושם הערה 44.

(ח) מ"ע כב - לקו"ש יג ע' 56 נדפס גם בחידושים וביאורים

בש"ס סי' לט, לקו"ש חי ע' 212.

(ט) מו"ן ח"ג פמ"ה - לקו"ש יג ע' 58 הערה 21.

* * *

10. (א) בד"ה מים רבים - חשי"ז ע' 4 מציין לד"ה מי כמוכה תרל"ז, - לכאו"ט"ס וצ"ל תרכט ושס הוא בע"קמא.

(ב) שם בסוף סעי' ו' מציין: בד"ה אלה תולדות נח תרלז - ראה ברשימת מאמרי דא"ח - מוהר"ש (חשמ"א) ע' לב הערה ו: נזכר במאמרים ולא ראיתינ.

(ג) בספר המפתחות לספרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש בע"י חסר ערך אני ואינן - כז רלא.

(ד) בעמוד יג חסר ערך אתרוג - לז קלא.

(ה) עמוד כ' האט ערך ד' אמות ד' חיות המרכבה. ד' מינים ד' מלכיות שייך לאות ד'.

(ו) ע' נה בערך נטילת ידיים ל- קכט, אינו שייך לערך זו.

(ז) ע' סח חסר ערך צפור לז קכח, צפרנים לז קכט.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

הערות ללוח היום יום

יז. טו טבת - "תו"א ד"ה אוסרי" שיעור חומש דיום זה.

כט טבת - "כל העבודה היא לזכות להעמיד תלמידים" - להעיר מל' המשנה מס' אבות פ"א מ"א: והעמידן תלמידים הרבה.

כז שבט - "אהבה ... האט קיינע מחיצות ניט, און עס איז העכער פון זמן ומקום" - ראה שיעור תניא דיום זה: לעורר אהבה ... כל איש ישראל מוכן ומזומן למס"נ ... והיינו מפני אור ה' המלוכב בנפשם... שאינו בבחי' זמן ושופה כלל אלא למעלה מהזמן.

א' אדר א' - "דכל נשמה יש לה עבודה פרטית במוחין ובמדות כפי טבעה וענינה" - המשך הענין נמצא לקמן - הרב מיכאל אהרן זעליגזאן ח' ניסן. - ברוקלין נ.י. -

יח. כ' אדר שני - "רבינו הזקן סיפר: מהתורות שאמר מורי (הרב המגיד) לפני ביחידות, היתה תורה על הפסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א, חרצ"ז (יום כתיבת המכתב).

א' אייר - "מען האט געזאגט אמאל פאר'ן טאטען... דעם אלטען רבי'ן'ס חסידים פלעגען אלעמאל ציילען.

ראה סה"ש חש"ב ע' 120.

א' סיון - "זרוק חוטרא לאוירא אעיקרלי קאי. נחלה בלי מצרים הנחילו אבותינו רבותינו הקדושים לכבוד חסיד ה' הראשונים.

ראה לקו"ש ח"ד ע' 1251.

י' תמוז - "רבינו הזקן בתחילת נשיאותו אמר תורה: מה מצעדי גבר כוננו, אז א איד קומט אין א ארט, איז עס צוליב א כוונה סאך א מצוה.

ראה סה"ש חש"ה ע' 225.

כ"ו תמוז - "אין לערנען איז די איבערגעגעבענקייט פון מענטשן צו א זאך, וועלכער וויל פאלשטיין און פארשטייט. אין דאוונען איז די איבערגעגעבענקייט צו העכער ווי פארשטאנד.

סה"מ קונט' ח"א ע' 230.

הרב משה זאקליקאפסקי

- דיטרויט משיגען -

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח התמים וכו'
הר"ר יחזקאל ב"ר ישראל הכהן ז"ל

דערען

נפטר יום ה' ט"ז מנחם אב, ה'תשל"ט



נרפס ע"י

משפחתו שיחיו